
OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2006 No. 873

Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006

RHAN 1

Cyffredinol

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006 a deuant i rym ar 1 Ebrill 2006, heblaw am reoliadau 7(3) a 7(4) sy'n dod i rym ar 1 Medi 2006.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

Dirymu

2. Mae'r canlynol wedi'u dirymu o ran Cymru—

(a) Rheoliadau Addysg (Staff Prydau Bwyd Ysgolion) (Cymru) 1999(1), a

(b) Rhan VI o Reoliadau Addysg (Ysgolion Newydd) (Cymru) 1999(2).

Dehongli

3.—(1) Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr “athro neu athrawes” (“*teacher*”) yw person sy'n athro ysgol neu'n athrawes ysgol at ddibenion adran 122 o Ddeddf 2002 ac mae'n cynnwys person y bernid ei fod yn athro neu'n athrawes heblaw am y ffaith nad yw parti arall y contract yn awdurdod neu'n gorff llywodraethu ysgol sy'n dod o fewn Rhan 3 o'r Rheoliadau hyn;

ystyr “awdurdod” (“*authority*”) yw'r awdurdod addysg lleol sy'n cynnal ysgol a gynhelir neu a fydd yn cynnal ysgol arfaethedig;

ystyr “y Cynulliad Cenedlaethol” (“*the National Assembly*”) yw Cynulliad Cenedlaethol Cymru;

ystyr “Deddf 1998” (“*the 1998 Act*”) yw Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998;

ystyr “Deddf 2002” (“*the 2002 Act*”) yw Deddf Addysg 2002;

mae “diswyddo” (“*dismissal*”) i gael ei ddehongli yn unol ag adrannau 95 a 136 o Ddeddf Hawliau Cyflogaeth 1996(3);

ystyr “staff cymorth” (“*support staff*”) yw unrhyw aelod o staff ysgol heblaw athro neu athrawes.

(2) Mae cyfeiriadau at unrhyw swydd wag yn cynnwys darpar swydd wag ac mae cyfeiriadau at absenoldeb person yn gyfeiriadau at absenoldeb y person o'r ysgol, neu ei absenoldeb arfaethedig o'r ysgol.

---

(1) O.S. 1999/2802 (Cy.15).

(2) O.S. 1999/2243 (Cy.3).

(3) 1996 p.18

(3) Mae person i gael ei drin fel pe bai'n bodloni unrhyw ofynion ynglŷn â chymwysterau staff os yw—

- (a) yn bodloni unrhyw ofynion mewn perthynas â chymwysterau neu gofrestru sy'n gymwys iddo o ganlyniad i reoliadau sydd wedi'u gwneud o dan adrannau 132 i 135 o Ddeddf 2002(4), rheoliadau sydd wedi'u gwneud o dan adran 19 o Ddeddf Addysgu ac Addysg Uwch 1998(5) a rheoliadau sydd wedi'u gwneud o dan adran 218(1)(a) o Ddeddf Diwygio Addysg 1988(6),
- (b) yn bodloni unrhyw amodau o ran iechyd a chynneddf gorfforol sy'n gymwys iddo o ganlyniad i Reoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004(7), ac
- (c) heb fod yn destun unrhyw gyfarwyddyd sydd wedi'i wneud o dan adran 142 o Ddeddf 2002 na chaiff wneud gwaith y mae'r adran honno'n gymwys iddo.

(4) Mae cyfeiriadau at staff cymorth yn cynnwys staff sydd wedi'u cymryd ymlaen i ddarparu cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol o dan adran 27 o Ddeddf 2002.

Staffio ysgolion

4.—(1) Mewn unrhyw ysgol mae'n rhaid cyflogi, neu gymryd ymlaen heblaw o dan gontractau cyflogaeth, staff sy'n addas ac yn ddigonol o ran eu niferoedd er mwyn sicrhau y darperir addysg sy'n briodol ar gyfer oeddrannau, galluoedd, cymwyseddau ac anghenion y disgyblion gan roi sylw i unrhyw drefniadau ar gyfer defnyddio gwasanaethau'r staff sydd wedi'u cyflogi neu wedi'u cymryd ymlaen heblaw yn yr ysgol o dan sylw.

(2) Mae rheoliad 4 o Reoliadau Addysg (Cymwysterau a Safonau Iechyd Athrawon) (Cymru) 1999(8) yn cael ei ddiwygio fel a ganlyn—

- (a) Ym mharagraff (1) dilêwch y geiriau “ysgol neu”, y geiriau “disgyblion neu'r” a'r geiriau “ysgol neu'r”.
- (b) Dilêwch baragraff (2)(a).
- (c) Ym mharagraff (3) dilêwch y geiriau “ysgolion a”, y geiriau “Rhan IV o'r Rheoliadau hyn a” a'r geiriau “yn y drefn honno”.

Dirprwyo awdurdod

5.—(1) Caiff y corff llywodraethu ddirprwyo'i swyddogaethau o dan reoliadau 12, 15, 26 a 27.

(2) Gellir dirprwyo fel hyn i'r canlynol—

- (a) y pennaeth,
- (b) un neu ragor o lywodraethwyr, neu
- (c) un neu ragor o lywodraethwyr a'r pennaeth.

(3) Os yw'r corff llywodraethu wedi dirprwyo fel hyn i un neu ragor o lywodraethwyr, caiff y pennaeth fod yn bresennol a chynnig cyngor yn yr holl drafodion perthnasol a rhaid i'r cyngor hwnnw gael ei ystyried gan y llywodraethwr neu'r llywodraethwyr y dirprwywyd iddo neu iddynt.

---

(4) Rheoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004, O.S. 2004/1729 (Cy. 173) a Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru) (Cymru) 2004, O.S. 2004/1744 (Cy.183) a Rheoliadau Cymwysterau a Chofrestru Prifathrawon (Cymru) 2005, O.S. 2005/1227 (Cy.85).

(5) 1998 p.30; Rheoliadau Addysg (Trefniadau Ymsefydlu ar gyfer Athrawon Ysgol) (Cymru) 2003, O.S.2003/543 (Cy.77) fel y'u diwygiwyd gan O.S.2004/872 (Cy.87), O.S.2004/1745 (Cy.184) ac y'u dirymwyd gan O.S. 2005/1818 (Cy.146).

(6) 1998 p.40; diddymir adran 218(1)(a) gan adrannau 146 a 215(2) o Ddeddf 2002 a Rhan 3 o Atodlen 22 iddi, nad ydynt mewn grym hyd yma. *Gweler* rheoliadau 11 i 14 o Reoliadau Addysg (Cymwysterau a Safonau Iechyd Athrawon) (Cymru) 1999, O.S. 1999/2817 (Cy.18).

(7) O.S. 2004/2733 (Cy.240).

(8) O.S. 1999/2817 (Cy. 18) a ddiwygiwyd gan O.S. 2002/1663 (Cy.158), 2002/2938 (Cy.279), 2003/140 (Cy.12), 2003/2458 (Cy.240) ac a ddirymwyd i raddau helaeth gan O.S. 2004/1729 (Cy.173), 2004/1744 (Cy.183) a 2004/2733 (Cy.240).

Perfformiad y pennaeth

- 6.—(1) Os oes gan yr awdurdod unrhyw bryderon difrifol am berfformiad pennaeth ysgol—
- mae'n rhaid i'r awdurdod wneud adroddiad ysgrifenedig am ei bryderon i gadeirydd corff llywodraethu'r ysgol, gan anfon copi ar yr un pryd at y pennaeth; a
  - mae'n rhaid i gadeirydd y corff llywodraethu hysbysu'r awdurdod yn ysgrifenedig am y camau y mae'n bwriadu eu cymryd yng ngoleuni'r adroddiad.
- (2) Wrth benderfynu a ddylid gwneud adroddiad o dan y rheoliad hwn, mae'n rhaid i'r awdurdod roi sylw i unrhyw ganllawiau sy'n cael eu rhoi o dro i dro gan y Cynulliad Cenedlaethol.

Ymddygiad a disgyblaeth a gallu'r staff

7.—(1) Mae rheoli ymddygiad a disgyblaeth mewn perthynas â staff yr ysgol, ac unrhyw weithdrefnau ar gyfer rhoi cyfleoedd i aelodau'r staff geisio cael iawn am unrhyw gwynion sy'n ymwneud â'u cyflogaeth, i fod o dan reolaeth y corff llywodraethu.

- (2) Rhaid i'r corff llywodraethu sefydlu gweithdrefnau—
- i reoli ymddygiad a disgyblaeth y staff yn yr ysgol;
  - i'r staff geisio cael iawn am unrhyw gŵyn sy'n ymwneud â'u gwaith yn yr ysgol; ac
  - i ymdrin â diffyg gallu ar ran y staff yn yr ysgol

a rhaid i'r corff llywodraethu gymryd unrhyw gamau y mae'n ymddangos iddo eu bod yn briodol i fynegi'r rhain i aelodau'r staff.

(3) Os caiff honiadau eu gwneud yn erbyn aelod o staff yr ysgol sy'n ymwneud â materion amddiffyn plant, mae'n rhaid i'r corff llywodraethu benodi ymchwiliwr annibynnol i ymchwilio i'r honiadau cyn i unrhyw achos sy'n ymwneud â'r honiadau hynny gael ei wrando.

(4) Rhaid barnu bod person sydd wedi'i benodi gan y corff llywodraethu yn ymchwiliwr annibynnol o dan baragraff (3) yn annibynnol o dan yr amgylchiadau canlynol—

- os nad yw'r person yn un o lywodraethwyr yr ysgol o dan sylw;
- os nad yw'r person yn rhiant i un o ddisgyblion presennol neu flaenorol yr ysgol o dan sylw;
- os nad yw'r person yn un o aelodau staff presennol neu flaenorol yr ysgol o dan sylw;
- os nad yw'r person yn cael ei gyflogi ar hyn o bryd gan yr awdurdod addysg lleol sy'n cynnal yr ysgol o dan sylw.

(5) Os yw rhoi unrhyw benderfyniad sydd wedi'i wneud gan y corff llywodraethu wrth ddefnyddio'r gweithdrefnau ar waith yn golygu bod angen cymryd unrhyw gam—

- nad yw o fewn y swyddogaethau sy'n arferadwy gan y corff llywodraethu gan neu o dan Ddeddf 2002, ond
- sydd o fewn pŵer yr awdurdod,

mae'n rhaid i'r awdurdod gymryd y cam hwnnw ar gais y corff llywodraethu.

(6) Wrth benderfynu ar allu aelodau'r staff, mae'n rhaid i'r corff llywodraethu roi sylw i unrhyw ganllawiau sy'n cael eu rhoi o dro i dro gan y Cynulliad Cenedlaethol.

Diwygio Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005

8.—(1) Mae Rheoliad 50(1) o Reoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005(9) yn cael ei ddisodli gan—

“(1) Yn ddarostyngedig i reoliad 51 o'r Rheoliadau hyn, rheoliad 3(2) o Reoliadau Cymeriad Crefyddol Ysgolion (Gweithdrefn Ddynodi) 1998⁽¹⁰⁾, rheoliad 7 o Reoliadau Llywodraethu Ysgolion (Cylch Gwaith) (Cymru) 2000⁽¹¹⁾ a rheoliadau 12 ac 21 o Reoliadau Staffio Ysgolion (Cymru) 2005, caiff y corff llywodraethu ddirprwyo unrhyw un o'i swyddogaethau i'r canlynol—

- (a) pwyllgor;
- (b) unrhyw lywodraethwr; neu
- (c) y pennaeth (p'un a yw'n llywodraethwr neu beidio).”.

(2) Yn rheoliad 51(1) o Reoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005 yn lle'r geiriau “paragraff 6 o Atodlen 16 a pharagraffau 7 a 30 o Atodlen 17 i Ddeddf 1998” rhowch y geiriau “rheoliadau 10 a 24 o Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006”.

(3) Mae rheoliad 55 yn cael ei ddiwygio fel a ganlyn—

- (a) Ym mharagraff (1)(i) yn lle'r geiriau “paragraff 25 o Atodlen 16 i Ddeddf 1998” rhowch y geiriau “rheoliad 17(1) o Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006”.
- (b) Yn lle paragraffau (3) a (4) rhowch—

“(3) Rhaid i'r pwyllgor disgyblu staff gynnwys nid llai na thri llywodraethwr, ond os caiff honiadau eu gwneud yn erbyn aelod o'r staff sy'n ymwneud â materion amddiffyn plant mae'n rhaid i'r pwyllgor gynnwys nid llai na dau lywodraethwr a pherson annibynnol nad yw'n llywodraethwr.

(4) Rhaid i'r pwyllgor apelau disgyblu beidio â chynnwys llai o lywodraethwyr na'r pwyllgor disgyblu staff y mae ei benderfyniad yn destun yr apêl ac os caiff honiadau eu gwneud yn erbyn aelod o'r staff sy'n ymwneud â materion amddiffyn plant mae'n rhaid i'r pwyllgor gynnwys person annibynnol nad oedd yn rhan o benderfyniad y pwyllgor disgyblu staff.

(4A) At ddibenion paragraffau (3) a (4) rhaid barnu bod person yn annibynnol o dan yr amgylchiadau canlynol—

- (a) os nad yw'r person yn un o lywodraethwyr yr ysgol o dan sylw;
- (b) os nad yw'r person yn rhiant i un o ddisgyblion presennol neu flaenorol yr ysgol o dan sylw;
- (c) os nad yw'r person yn un o aelodau staff presennol neu flaenorol yr ysgol o dan sylw;
- (ch) os nad yw'r person yn cael ei gyflogi ar hyn o bryd gan yr awdurdod addysg lleol sy'n cynnal yr ysgol o dan sylw.”.
- (c) Ym mharagraff (8) ar ôl y geiriau “o dan sylw” ychwanegwch “, ac eithrio'r aelod annibynnol o bob pwyllgor sydd wedi'i benodi yn unol â pharagraff (3) neu (4)”.
- (ch) Dilêwch baragraff (9).

(4) Ym mhob un o reoliadau 59(3) a 63(1)(b) yn lle'r geiriau “Atodlenni 16 neu 17 i Ddeddf 1998” rhowch y geiriau “Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006”.

⁽¹⁰⁾ O.S. 1998/2535.

⁽¹¹⁾ O.S. 2000/3027 (Cy.195).